

Huiszwaluwen worden al meer dan twintig jaar geïnventariseerd in NO Twente

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE

2018 was “Het jaar van de Huiszwaluw” Over de broedtijd en het broedsucces van huiszwaluwen is in Nederland weinig bekend. Om een beter beeld te krijgen van de huiszwaluw organiseert Sovon Vogelonderzoek Nederland al jaarlijks tellingen. Tal van natuurverenigingen in den lande nemen daar aan deel. In Noordoost-Twente zijn een vijftal natuurverenigingen al meer dan twintig jaar actief om een goed beeld te krijgen van het wel en wee van de prachtige zwart-witte “huisgenoot”. Als alles goed verloopt tijdens de trek naar Afrika, is de zwaluw in het voorjaar weer aanwezig in onze regio. Van ’s ochtends vroeg tot in de avond is het nijvere vogeltje dan bezig met het vangen van zijn voedsel en dat van zijn eventuele jongen. Vliegende insecten, met name allerlei soorten vliegen, muggen en ook bladluizen zijn gewild. Van april tot september-oktober zijn ze bij ons aanwezig en in de winter is Afrika ten zuiden van de Sahara hun leefgebied.

In onderstaande tabel is het aantal bewoonde locaties en gebruikte nesten weergegeven. Na een jarenlange daling die zich inzette in 2010 zien we in 2017 al een stijging die

zich doorzette in 2018. Hopelijk is de toename blijvend. We waren blij verrast toen er een score gehaald was van 1910 nesten.

Aantal nesten en bewoonde locaties van huiszwaluwen

Jaar	Bewoonde locaties	Totaalaantal nesten
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737
2013	266	1756
2014	241	1695
2015	223	1590
2016	212	1517
2017	214	1634
2018	229	1910

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. In het verleden hadden we nog adressen waar meer dan 50 nesten werden geteld. Die tijd van F-categorie locaties in ons telgebied ligt echter inmiddels ver achter ons. Door o.a. veel bouwkundige ingrepen is het aantal grote locaties behoorlijk gekrompen. Tot de E-categorie (26 t/m 50 nesten) behoorden dit jaar de families Morsink Beuningen

met 26 nesten, Kemna Saasveld met 26 nesten, Hamzink Weerselo met 26 nesten, Mensink Rossum met 31 nesten, Veldhuis Agelo met 31 nesten, Veneklaas Ootmarsum met 31 nesten, Schothorst Oldenzaal met 33 nesten, Hannink Albergen met 36 nesten, Reuver Deurningen met 38 nesten, Bonnes Oud Ootmarsum met 40 nesten en Broenink Langeveen met 42 nesten. Dit waren in 2018 onze toplocaties.

Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet, is aangegeven in onderstaande tabel (ter vergelijking vier jaargangen).

Categorie	Locatiegrootte	2018	2017	2016	2015
A	1 nest	15,3%	18,3 %	16 %	18,3%
B	2 – 5 nesten	38,9%	36,5 %	42,5 %	40,3%
C	6 – 15 nesten	28,8 %	30,3 %	31,1 %	31,3%
D	16 – 25 nesten	11,8%	8,7 %	5,7 %	4,5%
E	26 – 50 nesten	5,2%	6,2 %	4,7 %	5,6%
F	51 – 100 nesten	0,0%	0 %	0 %	0%

Onderstaande tabel geeft de aantallen bebroede nesten aan van de grootste locatie in de laatste 5 jaar. Ter informatie: 'In 2005 hadden onze toplocaties nog 82 en 70 nesten'. Een heel verschil met de 'toppers' in de huidige tabel. Hopelijk zet deze trend niet door. De foto hiernaast is een klein gedeelte van de toplocatie met 42 nesten bij Broenink in Langeveen

Toplocaties zijn minder groot dan in het verleden

Jaargang	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal nesten	42	45	48	38	50

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. Enkele kleine locaties in Hertme, Lonneker en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld. Ze staan als het ware op de gemeentegrenzen.

Plaats	Locaties		Nesten		Plaats	Locaties		Nesten	
	2018	2017	2018	2017		2018	2017	2018	2017
Agelo	12	11	120	126	Mander	8	5	41	29
Albergen	9	6	102	52	Manderveen	1	1	1	2
Beuningen	19	16	123	94	Mariaparochie	1	1	2	2
Breklenkamp	5	5	23	24	N. Deurningen	3	3	14	18
De Lutte	20	18	156	170	Nutter	4	3	19	19
Denekamp	19	18	116	101	Oldenzaal	2	1	53	19
Deurningen	8	8	106	101	Ootmarsum	1	1	31	19
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	10	9	72	57
Fleringen	13	10	120	78	Overdinkel	1	1	10	4
Geesteren	22	18	166	116	Reutum	3	6	14	41
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	24	24	222	207
Hertme	1	1	2	5	Saasveld	15	10	106	102
Hezingen	1	1	4	1	Tilligte	6	6	34	40
Langeveen	5	4	74	66	Tubbergen	0	1	0	1
Lattrop	4	4	33	25	Vasse	1	1	7	5
Lonneker	1	1	25	16	Vriezenveen	0	0	0	0
Losser	2	1	13	8	Weerselo	8	6	101	90

Boerenzwaluw

In de beginjaren van de tellingen in Noordoost-Twente ging de aandacht vooral uit naar het aantal huiszwaluwen. Na een aantal jaren gingen de meeste tellers ook de aantallen van de boerenzwaluw bijhouden. Bij elke locatie kwam laatstgenoemde soort vanzelfsprekend ook ter sprake. Op sommige locaties wist men niet eens dat er twee soorten zwaluwen op het erf broedden. In 2018 werden er terloops 2012 boerenzwaluwnesten geteld. In 2017 was het aantal 2053. Bij de boerenzwaluwen zien we dus niet eenzelfde positieve ontwikkeling als bij de huiszwaluwen. Hopelijk blijft het bij deze lichte daling. Het 'telgebied' wordt gevormd door de gemeenten Tubbergen, Dinkelland, Oldenzaal en Losser.

Kunstnesten

Het aantal aanwezige kunstnesten bedroeg in 2018 het respectabele aantal van 889. Van dit aantal waren er 467 bezet, ruim de helft, 53 %. Van de in totaal 1634 bezette nesten kwamen er dus 467 voor rekening van kunstnesten. Daarmee is het aandeel kunstnesten 29 % van het totale aantal nesten. (vorig jaar 28 %)

Deelnemende werkgroepen

Evenals in voorgaande jaren zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Geesteren, de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum en Natuur- en vogelwerkgroep "De Grutto" op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen

Landelijke verspreiding

Van de Huiszwaluw wordt de afgelopen 26 jaar jaarlijks een aanzienlijk deel van de landelijke populatie geteld, in 1989 gestart door Herman Leys en Dick Jonkers en sinds 2000 via het Meetnet Broedvogels van Sovon. Aan deze populatietelling hebben wij als vereniging van meet af aan deelgenomen. Echter, omdat niet precies duidelijk is of deze steekproef op regionaal niveau een goede afspiegeling vormt van het werkelijke voorkomen in Nederland, blijft de betrouwbaarheid van hieruit berekende landelijke totalen een onzeker punt. Op basis van de nieuwe broedvogelatlas van SOVON wordt de landelijke populatieomvang voor de periode 2013-2015 geschat op 70.000-100.000.

In het kaartje hiernaast staat de landelijke verspreiding aangegeven van de huiszwaluw per atlasblok in Nederland waarbij de bezetting in ons telgebied wordt geschat op 100-250 broedparen per atlasblok. Hiermee behoort Noordoost Twente tot de gebieden in Nederland met een hoge dichtheid aan huiszwaluwen

Reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl

Modderbad

Je kunt huis- en boerenzwaluwen helpen door in de buurt van een kolonie op een verloren hoekje een ondiepe plas met modder te maken. Soms is er een natuurlijke plaats die door regelmatig besproeien een modderpoel kan opleveren. Maar ook een ingegraven stuk plastic gevuld met een paar emmers leem of zandleem vermengd met wat stalmest is hiervoor zeer geschikt. Wel is het zaak om dit gedurende het seizoen nat te houden.

